

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет психології

Кафедра соціальної психології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СОЦІАЛЬНО ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ

Рівень вищої освіти – другий (магістерський);

Освітня програма "Психологія"

Спеціальність - 053 Психологія

Галузь знань - Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “28” серпня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Соціально-психологічна реабілітація
Викладач (і)	Лариса Заграй
Контактний телефон викладача	
Е-mail викладача	larysa.zahrai@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Денна / заочна форма навчання
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 30/60 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Комунікація з викладачем через корпоративну пошту

2. Анотація до навчальної дисципліни

Дисципліна "Соціально-психологічна реабілітація" є важливою частиною професійної підготовки студентів у галузі психології. Курс спрямований на ознайомлення з ключовими принципами, напрямками, підходами психологічної реабілітації, а також на розвиток практичних навичок застосування методів роботи для вирішення запитів клієнта. Студенти вивчають різноманітні підходи до роботи з психічною травмою, а також набувають розуміння важливості етичних аспектів у соціально-психологічній реабілітації. Курс охоплює теми, пов'язані із принципами та вимогами до надання психологічної допомоги різним верствам населення, стратегіями надання психологічної допомоги. Практична складова включає в себе симуляції надання психологічної допомоги у роботі з травматичним досвідом. Курс призначений для розвитку компетентностей у сфері надання психологічної допомоги та готує студентів до роботи в галузі практичної психології.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Мета курсу: сформувати компетентності, які дозволять здобувачу вирішувати психологічні проблеми особистості і групи використовуючи психологічні інтервенції, групові та індивідуальні форми роботи, зокрема, надавати психологічну допомогу особам у складних життєвих ситуаціях, володіти засадами, принципами організації та проведення психологічної реабілітації, що ґрунтуються на етичних принципах діяльності психолога.

Завдання вивчення дисципліни.

- 1) сформувати в студентів уявлення про сутність та основну проблематику соціально-психологічної реабілітації, а також про її місце і роль в сучасній психологічній практиці;
- 2) навчити студентів базовим інструментам, стратегіям надання психологічної допомоги особам, які переживають травматичний досвід;
- 3) ознайомити студентів зі специфікою організації та проведення соціально-психологічної реабілітації;
- 4) сформувати уявлення про базові засади здійснення психологічної підтримки людей, які переживають складні життєві обставини.

4. Програмні компетентності та результати навчання

ІК. Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

СК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

СК10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях

ПР5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПР6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

ПР13. Здатність розробляти, проводити, та здійснювати моніторинг програм психологічної профілактики, психологічної допомоги (психологічного супроводу) осіб у складних життєвих обставинах та формувати психологічний висновок за результатами оцінки виконання психологічної програми (соціально-психологічної реабілітації);

ПРН14. Застосовувати кризові інтервенції з метою надання психологічної допомоги особам у кризових ситуаціях, а також їх родинам, націлену на повернення людини до адаптивного рівня функціонування, зниження рівня негативних емоційних станів, зниження руйнівної сили кризової ситуації

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12/4
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18/6
самостійна робота	60/80

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік)	Нормативний /

		навчання)	вибірковий
2	053 Психологія	1	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни				
Тема	кількість год.		Денна/заочна	
	лекції	практичні	сам. роб	
Тема 1. Соціально-психологічна реабілітація як напрямок діяльності психолога	2/2	2/0	10/15	
Тема 2. Психотравми та постравматичний стресовий розлад	2/2	4/0	10/15	
Тема 3. Методологія роботи з травмою	4/2	4/2	10/10	
Тема 4. Психологічна допомога під час горювання	2/0	4/2	10/20	
Тема 5. Психологічна допомога різним верствам населення	2/0	4/0	10/20	
ЗАГ.:	12/4	18/6	60/80	

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Оцінювання навчальних досягнень студентів за усіма видами навчальних робіт проводиться за поточним і підсумковим контролюми. Об'єктом оцінювання знань умінь та навичок студентів є програмний матеріал освітнього компонента, засвоєння якого перевіряється під час контролю. Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмного матеріалу, виконання практичних завдань, умінь самостійно опрацьовувати тексти, здатності публічно, письмово чи в електронному форматі представляти певний матеріал. Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться в усній та письмовій формі (опитування на практичних
---	---

	<p>заняттях, тестування, контрольна робота, самостійна робота, екзамен).</p> <p>Підсумковий контроль - екзамен. Максимальна кількість балів за відповіді на практичних заняттях, результати тестів та контрольних робіт – сумарно 50 балів. Максимальна оцінка за екзамен — 50 балів. Максимальна загальна підсумкова оцінка — 100 балів.</p>
<p>Накопичення балів під час вивчення дисциплін (оцінки за практичні заняття, оцінювання виконаної самостійної роботи, результатів поточного тестового контролю знань виставляються як середній бал з отриманих оцінок за цими категоріями оцінювання)</p>	Лекція - 0
	Практичне заняття - 20
	Самостійна робота (індивідуальні завдання) - 15 (3 завдання по 5 балів кожне)
	Поточний тестовий контроль знань - 15 (тест1- 5 балів; тест 2 – 3 бали; тест 3 – 3 бали; тест 4 – 4 бали)
	Підсумковий контроль знань (контрольна робота) - 10
	Екзамен — 50 балів
	Загальна підсумкова оцінка — 100 балів
<p>Вимоги до письмових робіт</p>	<p>Контрольна робота виконується в письмовій формі за наперед даними вимогами, оцінюється в 10 б.</p>
<p>Практичні заняття</p>	<p>1. Участь студента в практичних симуляціях в ролі клієнта, психолога, спостерігача (не менше 3 разів). Студент повинен підготувати кейс щодо надання першої психологічної допомоги, відповідно до ролі надати звіт про проведену роботу з урахуванням етичних принципів психолога, застосуванням відповідних методів.</p> <p>Критерії оцінки участі студента в практичних симуляціях:</p> <p>9-10 балів (відмінно) – завдання виконано в повному обсязі: описано основні дії, які будете виконувати на кожному етапі надання ППД; визначено запитання для кожного з етапів, адекватно підібрано і вірно застосовано методи допомоги.</p>

7-8 балів (добре) – завдання виконано в повному обсязі: визначено основні дії, які будете виконувати на кожному етапі надання ППД; визначено запитання для кожного з етапів, адекватно підібрано і вірно застосовано методи допомоги. Проте допущені певні неточності, незначні помилки у розкритті окремих питань.

5-6 балів (задовільно) – завдання виконано не в повному обсязі, допущено суттєві помилки, помилково розкрито методи, прийоми, які використовуються у роботі. Робота не представлена на занятті.

3-4 бали (незадовільно) – завдання виконане частково, наявні істотні помилки у його виконанні, не визначено або помилково розкрито етапи, методи, прийоми, які використовуються для ефективного вирішення проблеми. Завдання невчасно здане й не презентоване в аудиторії.

1-2 бали (незадовільно) – завдання практично не виконано, складається з окремих малозмістовних тез, які за своїм змістом не відображають суті завдання. Робота здана не вчасно, не була представлена студентській аудиторії.

0 балів – завдання відсутнє.

Критерії оцінювання практичного заняття (метод кейсів) : 9-10 балів (відмінно) - завдання виконане в повному обсязі, здане вчасно, правильно виконане, завдання презентоване в аудиторії; розроблено програму психологічної реабілітації за такими критеріями: вказано рівень психологічної допомоги на якому буде реалізовуватися програма реабілітації; окреслено мету, форми роботи, методи, техніки;

8-9 балів (добре) - завдання виконане в повному обсязі, здане вчасно, однак допущені незначні помилки, зокрема незначні неточності у виборі методів, технік; мікрогрупа злагоджено співпрацювала; завдання презентоване в аудиторії;

6-7 балів (задовільно) - завдання виконане не в повному обсязі, здане вчасно (або із запізненням), допущено помилки або неточності у визначенні мети чи визначенні рівня надання допомоги; неточності у виборі методик і технік; мікрогрупа співпрацювала не надто злагоджено, не зуміли розподілити обов'язки; невдала презентація випадку;

	<p>3-4 бали (незадовільно) - завдання виконане значно менш, ніж наполовину, здане невчасно, описано фрагментарно, без осмислення; недотримано критеріїв опису кейсу; відсутня презентація;</p> <p>2-1 бал (незадовільно) — завдання практично не виконано або виконане невірно, складається з окремих малозмістовних елементів, які за своїм змістом не відображають суті завдання, підгрупа практично не співпрацювала, працювали тільки окремі особи.</p> <p>0 балів – завдання відсутнє, група завдання не виконала.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	До підсумкового контролю допускаються студенти, які виконали не менше 55% завдань, передбачені навчальною програмою з дисципліни та набрали за поточну успішність кількість балів, не меншу за 50 балів
Підсумковий контроль	Форма контролю - <u>екзамен</u> ; форма здачі – підсумкова оцінка за результатами тестів, проведених офлайн - в аудиторії. Підсумкова оцінка є середнім статистичним поточних оцінок за кожен тест чи відповідь на практичному занятті.

7. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	<p>Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника</u> http://surl.li/fxlpyp • <u>Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів Прикарпатського національного</u>
--------------------------	--

	<p><u>університету імені Василя Стефаника http://surl.li/voxwzt</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника http://surl.li/sxaoec</u> • <u>Положення про запобігання академічному плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника http://surl.li/vxktxp</u>
<p>Пропуски занять (відпрацювання)</p>	<p>Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентує Положення про Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника http://surl.li/wrravr</p>
<p>Виконання завдання пізніше встановленого терміну</p>	<p>У разі виконання завдання студентом пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання - «незадовільно», відповідно до Положення про Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника http://surl.li/wrravr</p>
<p>Невідповідна поведінка під час заняття</p>	<p>Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти</p>

Додаткові бали	Отримання додаткових балів за дисципліною можливе в разі виконання індивідуальних завдань, попередньо узгоджених з викладачем. Перелік індивідуальних завдань міститься у навчальній програмі до курсу. Також за рішенням кафедри соціальної психології студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі (роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій), а також були учасниками олімпіад, конкурсів, можуть присуджуватися додаткові бали
Неформальна освіта	Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується ПОЛОЖЕННЯ про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (http://surl.li/equwdp)

8. Рекомендована література

1. Бріер Д., Скот К. Основи травмофокусованої психотерапії. Львів : Свічадо, 2015. 448 с.
2. Види екстремальних ситуацій та їх характеристика. URL: westudents.com.ua/.../81623-1-harakter-vidi-ekstremalnih-situatsiy-sihologchniy-vpli...
3. Герман Дж. Психологічна травма та шлях до видужання: наслідки насильства – від знущань у сім'ї до політичного терору. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2015. – 416 с.
4. Горбунова В. В., Карачевський А. Б., Климчук В. О., Нетлюх Г. С., Романчук О. І. Соціально психологічна підтримка адаптації ветеранів АТО : посібник для ведучих груп. Львів : Інститут психічного здоров'я Українського католицького університету, 2016. 96 с. <https://er.ucu.edu.ua/handle/1/1067>

5. Горностай П. П. Колективна травма та групова ідентичність. Психологічні перспективи. Спеціальний випуск: Актуальні проблеми психології малих, середніх та великих груп. Т. 2. Проблема цілісності суспільства, групи та особистості. Київ, 2012. С. 89–95.
6. Гоцуляк Н.Є. Психологічна травма: аналіз та шляхи її подолання. URL: www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi.../cgiirbis_64.exe?
7. EMDR. Подолання наслідків психотравми: практичний посібник / за ред. Арне Гофмана. Львів : Свічадо, 2017. 259 с.
8. Керівництво МПК з психічного здоров'я та психосоціальної підтримки в умовах надзвичайної ситуації. Київ : ПУЛЬСАРИ, 2017. 216с.
9. Козлов М. І. Психологічна травма. Психотравма. URL: psychologis.com.ua/psihologicheskaya_travmazpt_psihotravma.htm
10. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 1. Київ, 2018. 208 с. <https://www.osce.org/files/f/documents/a/a/430805.pdf>
11. Посттравматичний стресовий розлад: посібник / Венгер О. П., Ястремська С. О., Рега Н. І. та ін. Тернопіль : ТДМУ, 2016. 264 с
12. Романчук О. І. Психотравма та спричинені нею розлади: прояви, наслідки й сучасні підходи до терапії. URL: https://i-cbt.org.ua/wp-content/uploads/2017/11/Romanchuk_PTSD.pdf
13. Соціально-психологічні технології відновлення особистості після травматичних подій [Текст]: практичний посібник / Т.М.Титаренко,М.С.Дворник, В.О.Климчук та ін. – К. : КНТ, 2023. – 218 с.
14. Assessment and Management of Conditions Specifically Related to Stress: mhGAP Intervention Guide Module (2016)
15. Eichfeld, C., Farrell, D., Mattheß, M., Bumke, P., Sodemann, U., Ean, N., Phoeun, B., Direzkie, Y., Firmansyah, F., Sumampouw, N. E., & Mattheß, H. (2018). Trauma stabilisation as a sole treatment intervention for post-traumatic stress disorder in Southeast Asia. *Psychiatric Quarterly*, 90(1), 63–88. <https://doi.org/10.1007/s11126-018-9598-z>
16. Mascaro, L., Phillips, A. J., Clark, J. W., Straus, L. D., & Drummond, S. P. (2021). Diurnal rhythm robustness in individuals with PTSD and insomnia and the association with sleep. *Journal of Biological Rhythms*, 36(2), 185–195. <https://doi.org/10.1177/0748730420984563>
17. Mattheß, C., Farrell, D., Mattheß, M., Bumke, P., Sodemann, U., & Mattheß, H. (2020). Trauma stabilization as an effective treatment for children with post-traumatic stress problems in south-east Asia. *International Journal of Mental Health Nursing*, 29(4), 725–735. <https://doi.org/10.1111/inm.12707>
18. Schubert, C. F., Schreckenbach, M., Kirmeier, T., Gall-Kleebach, D. J., Wollweber, B., Buell, D. R., Uhr, M., Rosner, R., & Schmidt, U. (2019).

- PTSD psychotherapy improves blood pressure but leaves HPA axis feedback sensitivity stable and unaffected: First evidence from a pre-post treatment study. *Psychoneuroendocrinology*, 100, 254–263. <https://doi.org/10.1016/j.psycneuen.2018.10.013>
19. van Toorenburg, M. M., Sanches, S. A., Linders, B., Rozendaal, L., Voorendonk, E. M., Van Minnen, A., & De Jongh, A. (2020). Do emotion regulation difficulties affect outcome of intensive trauma-focused treatment of patients with severe PTSD? *European Journal of Psychotraumatology*, 11(1), 1724417. <https://doi.org/10.1080/20008198.2020.1724417>
20. Walg, M., Angern, J. S., Michalak, J., & Hapfelmeier, G. (2020). Wirksamkeit des Stabilisierungstrainings für Jugendliche Flüchtlinge mit traumafolgestörungen: Eine Randomisierte kontrollgruppenstudie. *Zeitschrift Für Kinder- Und Jugendpsychiatrie Und Psychotherapie*, 48(5), 369–379. <https://doi.org/10.1024/1422-4917/a000749>
21. Zehetmair, C., Kaufmann, C., Tegeler, I., Kindermann, D., Junne, F., Zipfel, S., Herpertz, S. C., Herzog, W., & Nikendei, C. (2018). Psychotherapeutic group intervention for traumatized male refugees using imaginative stabilization techniques—a pilot study in a German reception center. *Frontiers in Psychiatry*, 9. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2018.00533>
22. Заграй Л.Д. Концептуалізація «Я» і психологічна травма / Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка. Чернігів, 2015. №128. С. 108-111. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21P03=FILA=&S21STR=VchdpuPH_2015_128_26
23. Заграй Л.Д. Особистісна криза: динаміка базових переконань/ Журнал Прикарпатського університету імені Василя. Том 8. Випуск 2. 2021. С. 100-107.

Викладач

Лариса Заграй,
доктор психологічних
наук, професор